

ANY IV

NÚM. 136

BARCELONA 3 ABRIL 1891

Claudio Lucrey

CRÓNICA

JA han menjat la mona ab satisfacció durant aquestes Pasquas? ¿Si? me 'n alegro.

De següé que no debían pensar en mi, ¿Oy? Donchs jo pensava en vostés.

¿De quina manera, diuhen? Pues, per endilgarlos una crónica agradable, pero no 'm volen surtir tal com jo desitjo.

Aixís donchs comensaré de la manera que pugui.

* * *

Al Hipódrom de París (no 's pensin allá hont fan las carreras de caballs; es un circo de pantomimas), s'ha posat en escena, una obra ab un espectacle de primera com may s' hagi vist en los teatros d' Europa.

L' obra 's titula *Nerón*, y la Direcció no ha perdonat medi ni gasto porque sigui representada ab tot l' aparato que requereix son important argument, com diuhen los *reporters*). L' espectacle 's compon de tres quadros grandiosos. Lo primer representa la casa d' or del Emperador, ab suntuosos adornos y magnífichs jardins; lo segón, lo Circo romá ab s s carreras hipicas y lluytas de gladiadors (*l' spoliarium*;) lo tercer quadro es l' incendi de Roma, y en ell hi té lloch la mort de Nerón y l' entrada de las legions victoriosas de la Galba.

A fi de que nostres llegidors se convencin de lo brillant que deu esser la pantomima aquesta, dech dir que 'l número de mímichs, baylarinas, amassonas, artistas acróbatas y comparsas que hi prenen part, pasan de 900.

L' orquesta 's compon de 200 músichs. S' han encarregat 1400 trajos diferents y pera la il·luminació del Circo s' ha organiat un sistema lluminari de 6.000 aparatos eléctrichs.

Pera que 's puguin formar una idea de la grandiositat del Circo no 'ls diré més que l' Empresa ha fet construir una alfombra de 1000 metros quadrats pera la casa d' or del protagonista Nerón.

Dona gust la magnificencia ab que posan al estranger casi be totas las obras teatrals. Aquí quan la comparsa s' aumenta ab 50 homes mes y 'ls metxeros de gas fan un xich mes de llúm ja sembla que tocan lo cel ab las dents.

Salvo escepcions.... que de tant en quant se veuhen.

* * *

Y ara que 'ns trovem á París (ó sino porque hi anavam) visitém lo Congrès internacional, hont trovárem á una colla de sabis que s' hi reuneixen para portar á terme la formació d' un mapa celeste.

¿Que no comprenen lo que vull dir, preguntan? Donchs res, que en dita assamblea 'stracta de realisar un plan que donará per resultat fer un mapa del cel ab la mateixa frescura que se 'n fa un d' Espanya ó qualsevol país.

Los astrónomos que han de dissenyar dita obra (de paciencia) tindrán que explorar un camp de 40.000,000 de estrelas. Hi ha que tenir en compte además las dificultats que s' hán tractat de vencer sols per centralisar tots los importants documents que servirán pel cas.

Lo mapa fotogràfich del cel se formarà per medi d' una gran cantitat de clixés obtinguts per la major part dels Observatoris, ó mes ben dit, per la majoría d' Observatoris astronómichs del mon que han de concorrer al Congrès.

Aquesta col·lecció de probas fotogràficas estarà formada per 10.000 clixés duplicats, ó sigan 20.000, que son los necessaris pera representar en una escala suficientment grandiosa los 42.000 graus quadrats de la superficie de la esfera terráquea, trevall monumental que mostrará á las vinentas generacions ab una exactitut complerta, l' estat del cel á fins del sigle dinou.

Los Observatoris que fins avuy han de pendrer part al Congrès son 18, entre ells lo del Vaticá, fundat recentment per Lleó XIII, habent sigut invitats gran número de sabis per dirhi la séva opinió.

No aplaudím encare la idea. No fos cas que resultés un petardo. Com verbi gracia lo submarí Peral.

* *

Las donas nort-americanas de Nova York acaban d' inventar un joch bastant divertit.

Dit joch es el del *High-Kicking Game*, que traduhit significa puntada de peu y diu que fa furor en los circuls de *ladies* y *misses* (senyoras y senyoretas).

Consisteix en tocar ab la punta del... peu, un pandero (?) penjat en un llum á certa alsada de terra. Tot lo joch es qüestió d' agilitat, pero 'ls periódichs de Londres observan estranyats que algunas senyoras ja d' edat y bastant grossas s' han tocat lo pandero ab lo peu, estant aquell col·locat á una alsada destinada sols á las senyoretas magres y de cama llarga.

Los círculs femenins en vista del increment que en poch temps ha prés aquest joch nou, han decidit organisar concursos d' *High-Kicking game* y concedir á las vencedoras premis respectables.

Heus aquí com moltas vegadas ni á las donas se 'ls pot confiar un pandero....

Aquestas *sócias* son capassas d' esbotzarlos.

Vaja que per estranyesas los bacalláns sechs d' Escocia, encare que se 'n vagin als Estats Units.

DOCTOR GERONI.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPÍTUL DEU.

¡Ja hi som!—Primeras impresiós.—La font Hipocrene.—Ablució dels poetas.—Dafne convertida en llorer.—
Faig com los altres.

¡Ja hi som! ¡ja hi som! ¡oh ditxa! ¡oh sens iguai ventura!
per fi mos peus trepitjan lo cim d' aquella altura,
per fi mos ulls admiran d' *Apolo* 'l rich palau!
per fi 'ls embaumats céfirs d' aquells jardins de gloria
de goig m' ánima omplenan *refrescant ma memoria*,
portant á mas orelles Himnes d' *Amor y Pau*.

¡Oh, somni dols! voldria dormir tota la vida
per no deixar ni un' hora la patria benehida
de la inspiració ardenta, del geni omnipotent
y á l' ombra dels seus boscos de magestat suprema
teixir de verda alsina la *Pythica* (1) diadema
y engarlandar ab ella mon front continuament.

Al mitj d' un inmens *Parque* que á l' esperit encanta
s' aixeca un edifici de magestuosa planta
que te d' argent las pedras y d' or los capitells,
y en compte de murallas al seu entorn s' estenen
cedros inmarcebles y altivols pins que tenen
per matizada alfombra gardenias y clavells.

Alli mil aus xarrires de satinat plomatje
saltironejan, volan, fent de l' espés fullatje
tálam del niu que crema lo flam dels meus amors,
y estols de papallonas que com prehuadas galas
de tornassol lluheixen las esmaltadas alas,
insaciables besan los calzers de las flors.

Tant punt un hom' penetra de *Delius* (2) en la terra
deixant al seu darrera la inaccessible serra
de cristallinas ayguas troba abundosa font.

1 En los jochs Pythis los lluytadors se coronavan de alsina puig encare no 's conexia lo llorer.

2 *Delius*, igual que *Apolo*, se li dona tal nom per haber nascut en lo mont «Delós.»

Es la *Font Hipocrene* que 'n diuhen d' *Helicon* (3)
y á tots aquells que hi beuhen inspiració els hi dona
y esborra las arrugas que senglen lo seu front.

Sent lley d' aquell domini que 's renti mans y cara
el qui 'l seu cor de *Delfas* (4) vulga oferir en l' ara,
tots quants pujarhi logran ho fan tot desseguit,
y es admirable cosa, que á efectes d' eixa déria
lo pensament oblida tot d' una á la materia
y net del baf impúdich s' enlayra l' esperit.

Per un llorer magnífich la font es ombrejada,
es *Dafne* (5) per *Apolo* en arbre transformada
al arrivá 'l *Peneo* ingrata al seu amor,
los *Bardos* que alli 's troban com á senyal de festa
guarnéixen ab sas fullas garlandas per sa testa
y alsan á *Phebus* (5) cántichs, incens de lo seu cor.

L' admiració 'm tenia suspens de tal manera,
que apenas comprenia tot quan me deya 'n Pere
pintantme las grandesas d' aquell temple *infinit* (7)
Sols se que vaig rentarme en l' aygua miraclosa,
y encare que so un *tipo*, y 'm digui *Codolosa*
á impuls de l' entussiasme esbategá 'l meu pit!

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

Seguirá.

3 La font «Hipocrene», segóns «Homero» fou produhida per una cóssa de lo caball 'Pegás,' en lo mont Helicón y per aixó també porta lo nom de Helicon.

4 En lo temple de 'Delfos' fou adorat per molts segles lo Deu 'Apolo.'

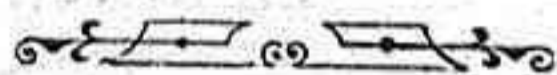
5 *Apolo* enamorat de 'Dafne' ninfa de lo riu 'Peneo' la persegui in-casablement, pero no poguent atraparla la converti en Llorer.

6 'Apolo' perdonat per 'Jupiter' recobrará lo seu esplendor y lo nom de 'Phebus'.

7 Infinit en ideas

CAVILACIONS

SONET

Ma esposa, qu' es maqueta y no gens vella,
sempre 'm diu que ni ab cartas, ni ab grans toyas,
ni ab paraulas, ni ab plors, ni ab ricas joyas,
cap home eclipsará sa neta estrella.

Mes, ma esposa es gelosa y s' escabella
quan veu que parlo ab donas bonicoyas,
pensant de las casadas y las noyas
que m' han de concedir lo que nega ella.

Si son sexe l' hi inspira desconfiansa
perque es flonjo en l' amor ¿per qué assegura
no ser com las demás débil y mansa?

¿Per qué de totas ellas tant murmura?
Perque deu olvidar-se de que es dona
quan de donas la dona m' enrahona.

A. ROSSELL.

¡JA HO GRECHI

SONET

Uns disfrutan montant en biciletas;
altres fent lo *Tenorio* ab las modistas;
ni ha també que disfrutan prenent vistas;
y pujant, altres, *certas* escaletas.

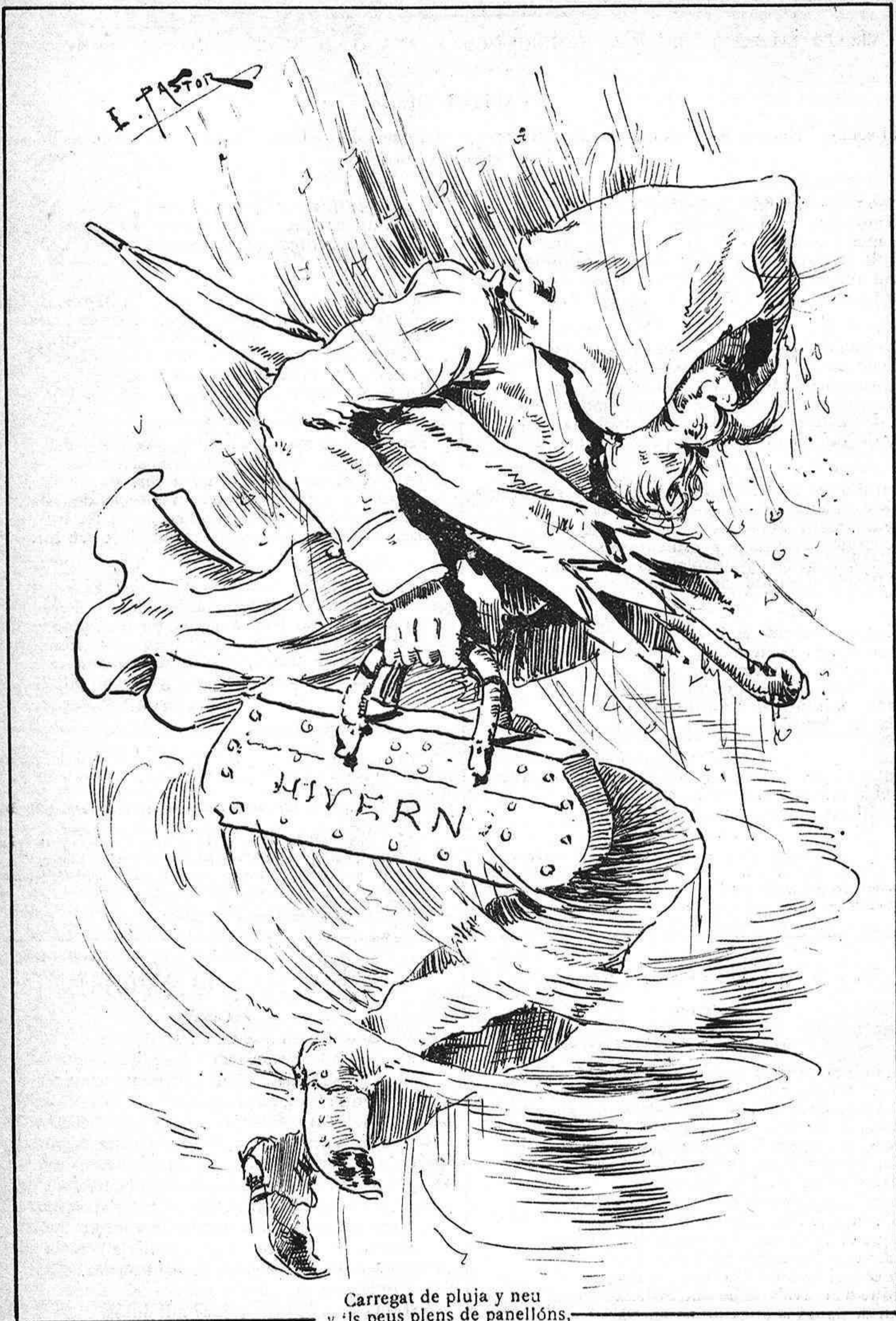
Uns disfrutan menjant carn ab monjetas
y enganyant á tothom, los taruguistas;
ballant, disfrutan molt los sarauhistas;
y trobant consonants los que son poetas.

Molts disfrutan anant de... cassaría;
disfrutan los cessants, sortint d' apuros;
uns disfrutan pescant (¡gran tontería!);
molts disfrutan bebent y fumant puros...

Jo no disfruto ab rés; disfrutaria
si tingués *solzament* quinze mil duros.

ROSSENDO PONS.

LO QUE SE 'N VÀ

Carregat de pluja y neu
y 'ls peus plens de panellóns,
anantsen de tomballóns
! ' Hivern nos dóna l' «adeu».

LO QUE VÉ

Vessant per tot alegria
plena de flors, encisera,
la joyosa Primavera
vè á donarnos lo «bon día».

Famas mal adquiridas

o respecte á la veu del poble, es un dels principals que tinch. Acepto de molt bona voluntat y uso ab agrado 'ls adagis, locucions y frasses populars, però la passió no 'm treu lo coneixement y conéch que en alguns d' aquestos modismes se dona á certas cosas una reputació exagerada ó falsa, en benefici ó en detriment de las mateixas.

Aquella ben trobada expressió de *com tres y dos fan cinch*, per denotar l' exactitut d' una cosa, no 's troba en tots los ditxos.

Aném á probarho.

Criat com los arbres de la Rambla. Se diu aixó d' un subjecte que en la criansa hagi sigut abandonat, suposant ab aixó que 'ls arbres de la Rambla, son lo tipo de las cosas que 's crien com volen. ¿No troban que son més abandonats en aquest sentit los arbres de las carreteras, y encara mes los del bosch? Als de la Rambla 'ls aféman, 'ls posan arrengrerats, á son temps los podan, en fi 'ls cuydan.

¿Donchs per qué aquesta mala fama, per posarlos de terme de comparació d' una cosa completament abandonada? És una injuria que aquestos sers no 's mereixen.

Una dona salada. Se diu de una dona graciosa ab lo parlá, ab lo vestí, ab lo caminar, etc. ¿Que tèn que veure la sal ab la gracia? Jo he estat á Cardona, que es la terra de la sal, y francament ni en la vila ni en las mateixas salinas vaig veurhi cap noya de las que son conegudas per *saladas*. Ab los arbres de la Rambla l' opinió es massa desfavorable; ab la sal, massa favorable. Jo, que sò un xich llaminé, á una noya que m' agradés per la seva gracia, mes aviat li diria dolsa; pero encara aixó ho diria pel meu ús particular, per que si ho volgués generalisar, ab molta rahó 'n protestarian aquells als qui la dolsor los hi fa vení mal de caixal.

Calent com un turró. No sè á que treu nas. Al pich del ivern, omplin lo braser ó la xamaneya de turró, y ja 'm sabrán dir si 'l pis se 'ls escalfa gayre.

Desde la brasa encesa al caliu y desde l' aygua bullenta á la tébia, poden citarse un sens fi de cosas més calentas que 'ls turróns. Donchs no senyor; lo turró té d' esser lo calorífero tipo.

Un pendó. Una dona descocada, desvergonyida, xafardera, es un *pendó*. Sempre que vaig á veure una professó, penso ab aquest ditxo. Miro 'ls pendóns, veig que en honra seva hi van acompanyants y músicas, que están sostinguts en una barra d' or, que portan un cordó á cada costat per un cás de que anessin á caure, y 'm pregunto: ¿aixó es descocat, desvergonyit y xafarder? ¿Que té d' esser! me contesto. Es una falsa imputació, que no se qui ha propagat contra 'ls pendóns.

Brut com un drap de cuyna. Fins entre 'ls draps mateixos, crech que se 'n trobarían de mes bruts que 'ls de cuyna. Y si dels draps passém á altres objectes, ¡no n' hi ha poch que tenen mes bruticia! No obstant, l' ecsés de la bruticia te d' esser lo drap de cuyna y res mes.

Estich, que no puch dir faba. No es pas difícil de pronunciar aquesta paraula, però no hi ha rahó per posarla com extrem de la facilitat. Al últim *faba* te dugas sílabas y ab aixó es ménos difícil de pronunciar una sílaba sola, y encara ho es ménos dir una lletra. A pesar de tot, jo he vist un subjecte asmátich que al arribar á casa seva no podía dir res materialment, y 'ls mateixos de la seva familia, no deyan que no pogués dir *A*, sino que deyan que ni podía dir *faba*.

Es més tonto que un sóch. ¡Quantas y quantas cosas hi ha que, en tontería, poden fer la competencia als sóchs! ¿Que es per que aquesta mena de calsat está treballada un xich rudament? Donchs més tontas son las cosas que no son gens treballadas. Una pedra, un trós de suro per exemple, son objectes mes tontos que 'ls sóchs en aquest sentit.

Un gat dels frares. Vólen dir un bromista. Per la crema dels convents, debían estingirse aquestos gats, sense quedarne rassa; pero jo no he pas sentit dir que 'ls frares tinguessen gats mes alegres dels que té la demés gent, y per cert que aquestos no bromejan gayre. Si donan esgarrapadas, son las únicas bromas que gastan, y, sigui dit *inter nos*, tenen ben poca gracia.

Aixó va com las calsas de un capellá. S' entén qu' es una cosa que vá molt bé. Si 'ls capellans triessen sempre 'l milló saastre ó 'ls paguessen ab molta esplendidesa per que 'ls hi fessen las calsas ab tota perfecció, no estaria mal dit aixó que 's diu. Jo no tinch pas entés que siguin tan tocats y posats en dur las calsas ben fetas; y en dias de pluja he vist distints capellans que s' arremangavan la sotana y may m' ha sorprés aquesta fama d' elegancia que, respecte á las calsas, la gent los hi atribueix.

Y ja n' hi ha prou per deixá probat lo meu tema. Observin totas aquestas locucions que admetém y usém com moneda corrent, y veurán quantas se 'n troban de famas mal adquiridas; de manera que lo que está ben dit es alló de "cobra fama y cálat á jeure.."

CONRAT ROURE.

Avis important

Habentnos sollicitat algúns anunciants, que obrissem una secció d' anuncis en aquest periódich, hem determinat compláurels obrint aquesta secció en l' última plana. Los que desitjin anunciar, se servirán acostarse á aquesta administració, ahont se 'ls enterará de la tarifa de preus.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartolina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Punts suspensius, una escullida collecció en la que hi constan entre otras, las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gyarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, E. Mascheroni, L. Fontova, C. Bordalba, R. Nobas, Ll. Gorritz, María J. Massanés, M. Montes, J. Ruiz, P. Tintorer, M. Fábregas y C. Lorenzale.

La mona

A tenen rahó al dir que la *infanteria* ¡vull dir! la infantesa, es l' época més ditxosa de nostra curta vida.

Al pensar solament que tota nostra ditxa 's reduhía á un cèrcol de pasta dura ab quatre ous durs encastats al voltant, nos venen desitjos de tornarnos nanos.

Anar cad' any per Pasqua á ca 'l padrí á buscar la *mona*... veus aquí l' alegría completa d' un nen.

Lo padrí que tant 'ns estimava, disfrutava tant com nosaltres donantnos la mona en aqueixa diada; pero nosaltres, ab tota la ignocencia, 'ns estimávam més la mona que 'l padrí: val á dirho.

Aixís com en aquella edat tendra ja anávam darrera del padrí vuyt días avans de Pasqua porque no 's des-cuydés de regalarnos la mona, actualment, de 25 anys en amunt, ¡quants y quants fan la *mona* al devant d' un qualsevol que fa *alarde* de grans influencias porque 'ns fassi de padrí per' obtindre un bon empleo!

Siguent petits, quan véyam lo padrí de la mona li besávam la má y ell 'ns acariciava com si fóssim fills d' ell.

Grans, al volguer besar las petjadas del que 'ns créyam era 'l padrí nostre refiantnos de sas promesas, convensuts de que 'ns fariam richs ab lo temps, la má d' aquet mateix temps en compte d' acariciarnos 'ns clava cada *mico* y 'ns venta cada revés... de fortuna que 'ns fá veure la padrina.

* *

¡Que son *monos* los nens quan portan la mona!
¡Que repugnant es l' home que la tregina!

* *

Jo conech á un *socio* molt tranquil que recordant ab tristesa aquells temps d' infancia, celebra cad' any la diada de Pasqua agafant una *mona* que li dura tots dos días.

Ell diu:—Ja que no me la donan com quan era petit, are que sóch gran l' agafo.—

Y duyentla á sobre li sembla (diu) que 's tréu una vintena d' anys de demunt.

* *

Per enllestir, vá d' *efeméride*.

Aquesta Pasqua fará dos anys que una xicota que 's deya Ramona, pero que, per abreviar li deyan la *Mona* y al mateix temps ho era, va plantarme única y exclusivament pera casarse ab un gueto babós que té molts rals pero que s' assembla á un orangután.

¿Eh, quin *mico*?

J. BARBANY.

LA BARALLA

AL DISTINGIT AMICH LO POETA EN FRANCESH MARULL

De tant que s' estiman, s' esgarrafan.

En Narcís y la Rosó
fá dos anys que van casarse;
ja 'n son pares de un infant
que d' angelet te la cara.

En Narcís y la Rosó
s' estiman, potsé un xich massa;
mes cad' un té 'l génit fort
y ¡sentisseu quan s' enfadan!

Per un mot lo mes senzill,
per l' indirecta mes mansa...
¡ah fillets, quin bè de Deu
de retronxas casulanas!

Ell, per ser home 'n fá póch,
ella, per dona 'n fá massa;
ell molts cops está gelós
y ja tenen guerra armada.

La Rosó no pot sofrir
que 'l seu marit la comándia
perque diu que no 'n sab prou,
¡y per xó li dú las calsas!

A la vila, en Narciset
es conegut per *Joan Lanas*,
(sórt que té un nin com un cel
qu' es ben pastat á sa cara.)

Si rondina la Rosó
en Narcís s' alsa de taula,
vá á la vora del bressol
y ¡pobret!, canta que canta.

Allá al menys, vetllant lo son
d' aquell ángel, no s' enfada;
si la Rosó 'l sent cantar,
per respecte al nin ja calla.

Aixís sempre á cal Narcís
tot l' any tenen guerra armada;
—massa amor, diuhen algúns;
—massa bó ell, diuhen uns altres.

Fá dos anys que son casats
y un ne fá de las barallas;
jo no se per quin motiu
l' alegría hi es escassa.

En Narcís es hom' de pau
y tot aixó no li agrada,
mes tant vá 'l canti á la font
que algú dia pot trencarse.

Vingué al fi; fou tan crescut
l' esvalot d' aquella casa,
que la vila n' aná plena
y al Jutjat hi hagué feynada.

Plans de divorci, reganys,
per entremitj de la dansa,
crits d' *ell* y de la Rosó
y per fi... una bofetada.

Qui á donarla 's vá atrevir
no ho se pas, lo cas es qu' ara
si á la vila vá en Narcís
no 'l motejan de *Joan Lanas*.

La Rosó no crida tant
y *ell* es sol l' amo de casa;
lo Jutge de pau hi vá
algún cop ab la mangala.

Diuhen que, foll, en Narcís
d' ella volía allunyar-se
y que ab lo Jutje parlant
ara s' ha desdit del tracte.

Fins se diu que molt sovint
lo plor no pot aguantarse,
que penedit del que fèu
perdó á sa muller demana.

Que are besa ab mes amor
al fillet qu' ella li es mare
y que crida que may més
vol barallas dintre casa.

— Si algú cop, Rosó, tú en vols,
ab amor debém cambiarlas,
per Jutje de pau tindrem
al fillet que aquí descansa.—

Y assentat prop del bressol
en Narcís, canta que canta,
fá un petonet al infant
y á la Rosó una abressada.

J. AYNÉ RABELL.

TRAMPAS À TERRA

De la rahò ab l'eficacia
l'acta de Gràcia ha caigut;
y la çaiguda ha sigut,
per mes pena, ab poca gràcia.

INAUGURACIÓ DE TEMPORADA

Las trampas estafalarias de las actas tupineras, han dat lloch a las primeras corridas parlamentarias.

D. CLAUDI LORENZALE

La historia del art catalá no tant sols está per escriuers encare, sino que n' es totalment desconeguda y fins ignorém si havém tingut artistas. No hi ha ningú que 's haja pres la molestia de volguerho saber, y si algún antecedent s' ha obtingut per etzar, nos havém quedats tant satisfets com avans. Tenim, per exemple, noticia de que En Pere Serafi era pintor, perque aixís ho diu ell mateix, en la dedicatoria de las suas poesias á Monsenyor Geroni Galcerán Serapi de Sorribes, pero ¿qu' es lo que pintá? Ningú ho sab. Y aixó tractantse d' una personalitat já mes ó menys coneguda, que respecte las ignoradas, no s' ha fet menys, perque ja no es possible fer mes poch. L' índole del periódich per lo qual escribím aquesta breu y mal engiponada biografia, no permet extendrerns en consideracions d' aquesta classe, y lo curt espay de que podém disposar, tampoch ho consent. Aixís es qu' aném á nostre objecte directament.

Dos anys han cumplert lo día 31 de Mars, que morí en aquesta ciutat en la qual havia nascut 74 anys avans, lo reputat pintor don Claudi Lorenzale. Vivim tant atrafegats, que n' es possible qu' algú preguntia y ¿quí era aquest bon senyor? ¡Han passat tants días desde l' any 89!

Deixeble de las classes de dibuix, pintura, esculptura y gravat que la molt insigne Real Junta de Comers y Govern de Catalunya, había establert en lo segon pis del no acabat encare edifici de la Llotja, allá en lo mes de Janer del any 1775 seguía ab notable aplicació las diferentes assignaturas, en que llavors se trobava dividida l' ensenyansa artística; aixís qu' anava obtenint totas las distincions honoríficas y premis que 'n estavan prefixats en lo Reglament, per passar d' una classe al altra, acabant per la de pintura, encomenada á En Salvador Mayol, qui be podém dir, qu' influí poderosamente en l' esperit artístich de En Lorenzale, essentne lo millor iniciador que podía trovar, pera entrar resoltament en l' escola del célebre artista alemany Overbech. La susdita Junta de Comers premiava sos talents concedintli una pensió pera continuar sos estudis en l' Escola anexa á la Real Academia de Sant Ferrant, de la qual sortía poch després per perfeccionarlos á Roma, en aquella metrópoli del art en la qual acabava d' obtindre la mes envejable reputació l' il-lustre Campeny, hont la venía adquirint l' oblidat Solá, y ahont, perfeccionavan també la sua educació artística los seus amichs y condeixebles En Clavé y En Vilar, que bé pot dirse que 's preparavan pera anar á establir després de lluidíssimas oposicions internacionals, á Méjich la primera Academia de Bellas Arts, fundada á América. Retornat á la mare patria, aquella ja esmentada corporació nacional de Bellas Arts establerta en la Cort espanyola en 1744, lo nomenava Soci de Mérit, y á la vegada era cridat á desempenyar lo professorat, en aquellas classes que tant n' havia honrat com á alumno, en lo comensament de la sua rápida carrera artística, y de las qu' havia d' esser director al esdevenir la mort d' En Rodés.

Ab una activitat gran y una inteligencia dignament cultivada, se consagrà don Claudi ab entussiasme al

cultiu del art, Diferentes obres referents á costums de l' Edat mitjana á Italia y á Espanya, de historia nacional, y patria, de historia rel-igiosa y també gran nombre de retratos, provan, no sols la gran reputació conseguida, sino que l' ociositat no era defecte que se li pogués tirar en cara. Si tinguésem d' apuntar totas las obras de las quals havém lograt noticia, seriam molt llarchs; citarém sols las que 's pot dir son de domini públich.

Dos quadros de la vida de Sant Antoni de Pádua, á Santa María del Mar, com aixís mateix es seu, lo dibuix y colorit de totas las vidrieras modernas ab imatgeria colocadas en diferentes capellas y en las naus de la mateixa Esglesia; dos quadros en l' altar del Sagrament de Sant Miquel de la Barceloneta; dos altres, en la Capella Real del Palau; un dels medallóns del sostre del Liceo; Barcelona, la Justicia y la Virtut, en lo Consistori modern del Ajuntament; la tapa del Sagrari del altar major del Pi; un retrato del rey Alfons XII en la Universitat y la mes important entre totas, la coronació de la Verge en l' Esglesia de Sant Agustí. Fou l' únich artista espanyol, que n' assistí á las festas del centenari de Miquel Angel á Italia, essentne objecte de senyaladas distincions de part de las corporacions populars y corporacions artísticas d' aquella terra privilegiada.

En los anys del art catalá modern, hi figurará sempre com á iniciador d' una renaixensa artística, que 'n es honor de la patria, puig que sens dupte es don Claudi Lorenzale lo professor que mes influencia ha exercit en son desenrotlo. No es tant sols lo mestre de deixebles tan experts com foren En Soler, En Padró (Tomás) y En Fortuny, arrebasats tant prematurament de la vida, y l' actual Director de l' Escola provincial de Bellas Arts, lo senyor Caba, sino de quasi tots los artistas d' avuy y de molts mes d' altres que no han conseguit serho, y entre 'ls quals s' hi trova,

RAMÓN N. COMAS.

Amorosa

Tos cabells com filets d' or,
tos ullets com estrelletas,
sonrosadas tas galtetes
que m' enterneixen lo cor,
lo cosset tan rebufó
semblant á la papallona,
ets fins aquí, molt bufona,
de tothom l' admiració.

Pero baixo 'ls ulls nineta,
al indret de tas botinas
y veig que tals peus traginas
que podrías dormí dreta.

JOSEPH MONISE RIUDÓMS.

EPIGRAMA

—Ja 't vaig veure l' altre dia
mirant los bens.

—No es estrany.

—¿Y tu no 'm vas veure, Rosa?

—No, Lluís, no. ¡N' hi había tants!

ROCH RICH.

ES GESTES DEL COMTE NYIGO

(Poema humorístich)

Cant III y últim.

I.

Seguit de ses mesnades victorioses...
de cent maures cautius ab l' equipatje
d' altres tantes ó mes mores precioses
é montat á un cavall de blanch pelatje,
pujava 'l Comte Nyigo les asproses
costeres del Castell, cercant la imatje,
de Na Llúcia gentil qu' enamorada
l' hi enviás de desde dalt, una abressada.

II.

Sis anys n' eran passats desd' aquell día
del combat ab Hacsum, é l' anyoransa
lo cor del Comte Nyigo consumía...
Mes jay!, qu' es enganyosa la esperansa.
La Comtesa als marlets no apareixía,
ell mirava al castell plé de confiansa
Mes ab greu desconsol, com ningú véyen
llágrimes com sigróns, dels ulls li queyen.

III.

Pobre Llúcia —digué— potsé ja es morta.
Deu l' hagi perdonat— y al sé á la vora:
Ah del castell, obriu, cridá ab veu forta
mes ningú contestá y 's quedá á fora,
llavors feu espanyar la férrea porta
y entrá dins ab mirada esglayadora.
¡Retrets, salóns y cambres diamantines
estaven plens de pols é de trenyines!

IV.

¡Gran Deu! Qu' haurá passat durant m' ausencia!
va exclamar abocantse de sa esposa
dins la cambra nupcial; Deu meu, clemencia.
No feu que siga cert lo que suposa
veyent tal desconhort ma inteligencia.
¡Tant bonica, tant bona, tant xamosa!
¡S' ha mort! Matéume á mí... Viurer m' afarta.
Que veig?... Un cartipás... Oh, no, una carta.

V.

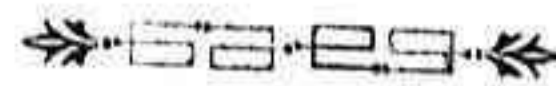
Veyám. —«Nyigo del cor; Quan tú llegeixis
eixes lletres qu' hi fet, quí sab mos óssos
ahont dimontri serán... No 'm maleheixis
mes un capritxo tinch pe 'ls patjes róssos
y ab lo meu he fugit... Que 't diverteixis.
Com que son lo meu flach 'ls güenos mossos
y tú, Nyigo del cor, créume, m' atipas,
me 'n hi anat per lo mon buscant xaripas!

VI.

T' haig d' advertir que jo l' or bó 't cambiava
y 'n posava de fals á la guardiola,
lo patje ab quí hi fugit així ho manava
en pach de son amor. Si 'm deixa sola
que será molt aviat, si 'l or s' acava,
cansada ja d' amor y de tabola
ploraré dins d' un cláustre culpa tanta
y encara ans de morí seré una santa».

S' acabarà.

LAS MEVAS COSTUMS

Si llegiu las mal trassadas
ratllas que á n' aqui he estampat,
veuréu lo que so trempat
per costúms morigeradas.

A mi 'l viurer no 'm fá riurer
ni 'l riurer no 'm fa avivar,
jo per viure haig de menjar
y per menjar tinch de viurer.

Quan no menjo y quan no rich
penso ó parlo mal ó bé,
perque si dich lo que sé,
no sé sempre lo que dich.

Si á congeturas me llenso
algún cop es sense empaig,
no penso ben bé 'l que faig
ni tampoch faig lo que penso;

Y si ho penso y no ho esplico
de segú ningú ho recull
perque quan dich lo que vull,
no vull lo que comunico.

Al revès de molts que ballan,
y gosan richs d' aquest mon
que no *trascan* perque ho son
ó ho son perque no trevallen;

Jo trevallo perque 'm sobra
molt temps y 'm falta menjar;
so pobre per trevallar
y trevallo per ser pobre.

Puch fè 'l que faig y ho comprenen
fent lo que puch, mos fatichs;
y si tinch alguns amichs,
los amichs á mi no 'm tenen.

Tot lo que miro per veure
no ho veig tan sols per mirarho,
si distret vull observarho
la observació 'm fa distreure;

Y distret mon pensament
va sostenintse sens torse
pel moviment d' una forsa
y ab forsa d' un moviment.

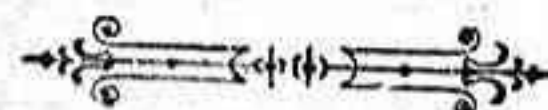
Los meus gustos son esquitxos
d' un felís, sens cap antoig,
mos desitjos son mon goig
y goso ab los meus desitjos.

Será goig sense alegria
creurá 'l vulgo; molt corrent,
mes jo no guio á la gent
ni la gent á ne mi 'm guía.

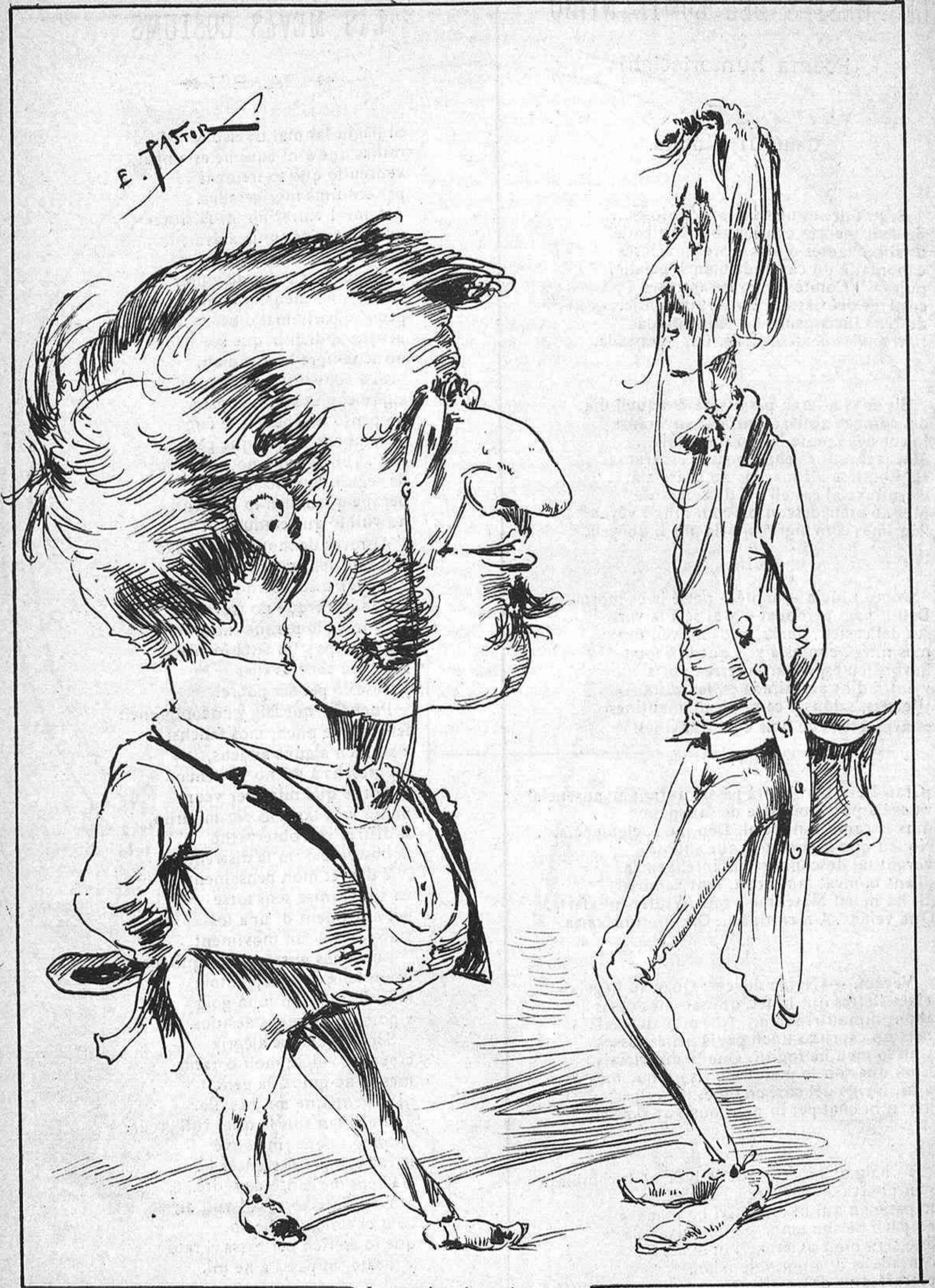
Crech tan sols lo que vull creure
y opino lo que 'm convé;
m' assech per descansar bè
y á cops me canso de seure.

Y en fí, lectors, vos vull di,
com enemich de boato,
que jo escrich per passa 'l rato
y 'l rato 'm passa á ne mi.

E. CALLS.

PARELL DE REVENEDOR

Lo rentista *bon vivant*
ensena la panxa plena
y 'l pobre mestre d' escola
també ensena .. las costellas.

LA TOMASA
UN CONSOL

--Ja t' ho deya filla meva
que ab ell no foras felts
--Ay pare, se que 'n te un' altra....
--¡Mes pitjor si 'n tingués sis!

La societat artística á qual frente figura lo reputat mestre senyor Rodoreda, ha ultimat lo numerós personal artístich pera la present temporada de Primavera y que á jutjar per lo nombre dels artistes contractats, augurém una brillant campanya y un verdader regositj per los aymants de la ópera.

Entre 'ls artistes figuran las senyoras Rodríguez, Turconi, Carotini y Guerini y 'ls senyors Massini, Cardinali, De-Marchi, Labán, Aragó y Visconti, baix la intel·ligent batuta del eminent mestre senyor Mascheroni.

ROMEA

Segueix *La Rondalla del infern* fent lo gasto del Teatro Catalá, habentse donat en la setmana passada las dos festas tarde y nit.

Próximament s' anuncia l' estreno de lo drama: *La familia Carbó*, arreglat per lo publicista Joseph Miró Folguera.

Ja 'ls ne farem déu céntims.

Per dillúns vinent s' anuncia 'l benefici de la simpática y aplaudida actriu jova senyoreta Teresita Castillo, ab lo drama *Lo ferrer de tall* y la comedieta *Las cuatro esquinas*. Sapigudas las simpatías ab que conta la graciosa beneficiada es de preveurer un plé. ¡Qui no anirà á veure l' aixerit manxayre!

També aviat se posará en estudi una pessa titolada *La carta del fill de 'n Roch*.

NOVETATS

Ab la 35.ª audició van cessar diumenge passat las representacions del drama d' espectacle *Magdalena*, que tan bona acceptació ha tingut durant la passada Quaresma. Ara, si no 's disposa lo contrari, fins la temporada vinenta no 'l tornarem á veure. Sobra temps perque 'l sastre s' ocupi en planxar y surgir las robas dels actors que ja s' han fet velletas de tan esser tretas y posadas.

L' antich dramón: *Treinta años ó la vida de un jugador* se ressucitá en aquest teatro pera benefici de la senyora Morena, lo que obtingué un regular éxit, per notarse deficiencia d' ensajos.

En las representacions succesivas que s' han dat d' aquesta obra, s' ha observat millor conjunt.

Deplorable fou lo desempenyo que dillúns passat se dongué á la xistosissima comedia del senyor Baró, titolada: *Lo joch dels disbarats*, ja que en ella sols se distingí lo senyor Goula que la desempenyá ab la vis-còmica deguda qu' es característica á tant notable actor.

Dels demés artistes, val mes no parlarne, ja que 'ns feu molt mala impressió lo descuyt ab que desempenyaren los personatjes á ells confiats, lamentantse de tal abandono casi tota la concurrència, majorment per ser obra que se 'n guardan grans recorts.

Pera dimars estava anunciat lo benefici del galán jove se-

nyor Soler Maymó que además de funció de benefici era destinada pera son despido, ja que ha acabat la contracta ab la Empresa.

Lo dimecres era lo dia destinat pera l' estreno de *Don Gonzalo*, comedia del reputat escriptor senyor Llanas, de la que 'n tenim molt bonas noticias.

La setmana entrant ne parlarém.

¿Y aquella comédia en 3 actes *Una causa criminal* que diuhen que marxa tant, que no 's fá aquesta temporada? ¿Que no es de l' olla l' autor?

CATALUNYA

Un verdader escándol se promogué lo dimecres de la setmana passada al cantarse lo duo dels parayguas de la sarzuela *El año pasado por agua*, produhit perque una part de la concurrència sollicitá que 'l cantés lo senyor Palmada en substitució del senyor Ruiz.

Després, la representació de la sarzuela *¡Eh, á la plaza!* serví de funció de desagravis en honor al esmentat senyor Ruiz, ja que fou desempenyada per la *claque* del teatro y amichs del artista, obligantlo á sortir un sens fi de vegadas en escena, quedant al fi *tutti contenti*.

La nova sarzuela *Caretas y capuchones* obtingué notable éxit per sos moltissims xistes, moviment escénich y situacions altament cómicas, habentse demanat la repetició d' un preciós *svotisch* corejat y un inspirat duo.

En lo desempenyo s' hi distingiren las senyoras Montes y Brieva y los senyors Palmada y Sanjuan y lo popular Ruiz que de son personatge ne fá una de sas millors creacions.

Ab molta insistencia foren demanats los autors que com ja diguerem la setmana passada, son lo senyor Sánchez Seña de la lletra y lo senyor Valverde (fill) de la música, jove d' uns setze anys, lo qui á jutjar per los coneixements musicals demostrats, li preveyém un brillantissim porvenir.

TIVOLI

Las úniques novedats de la setmana han sigut la reproducció de *El gorro frigio* sarzueleta en que la senyoreta Segovia s' hi distingeix d' un modo notable, donant al aixerit *corneta*, un relleu fins avuy desconegut. Inutil creyém dir que hi alcansá una justa ovació.

Un pretexte sols serveix de pretext per cobrar alguns rals de propietat los senyors Segovia y Taboada y la senyoreta Segovia per lluhirse en los diferents tipos que interpreta. Com á obra literaria, no te res de particular, y en quant á la música, sols es passable.

Ab las sarzuelas madrilenyas hem vist que la Direcció ha tingut lo bon acert de intercalarnhi alguna de catalana, idea que aprobém de tot cor.

¡Lástima que algunas sarzueletas escullidas, sigan de las més inferiors que possehim en nostre teatro-líric catalá!

CALVO-VICO

Dos semi-plens hi van haber lo diumenge de Pasqua tarde y nit ab los dramas *Don Juan de Serrallonga* y *El camino de presidio*. Las duas pessos *Morirse per una estona* y *Un home de palla* que respectivament se representaren ab dits dramas, foren molt aplaudidas y 'l públich hi va riurer com en son estreno.

En l' execució de dramas y pessos s' hi distigiren las actrius senyoras Salvador, Cuello y Pavia y los actors senyors Buxens, Millá, Perelló, Capdevila, y alguns altres.

Per diumenge vinent se preparan: á la tarde *La carcajada* en la que s' hi fá aplaudir molt lo senyor Buxens, lo dramet en un acte *El Arcediano de san Gil* y la celebrada comédia de nostre redactor senyor Ayné Rabell *Un home de palla*.

Després... sembla que en aquest teatro ha de haberhi un cambi, que ja se sabrá á son degut temps.

UN CÒMICH RETIRAT.

Llegim en *El Adelanto* de Salamanca, que se li ha dit que en lo Campillo de Salvatierra, per fer rogatives perque ploqués, varen treure en professó á Sant March. Durant lo curs, los joves del poble, tiravan cantis d' aygua al Sant, y un cop entrada la professó, 'l varen ficar á un llit perque suhés.

Aixó de dá á las imatjes banys russos, com l' explicat, trobo que es molt apropiat perque ho fassen los salvatjes.

A Cáceres venian lo pá á 30 céntims los mil grams.

Van venir las plujas y 'l van posar á 28 céntims.

Pero 'ls mil grams se tornaren 800.

De manera que las plujas varen fé baixá 'l preu, pero varen fé baixar encara més lo pés. ¡Ni may que hagués plogut!

Lo marqués d' Ayerbe, 'l mateix que ha guanyat lo quantió plet que sostenia contra 'l nostre Municipi, ha sigut lo qui ha presentat á la Reina, la Comissió del Ajuntament que aná á Madrid presidida pel alcalde senyor Coll y Pujol.

Se conta que al despedirse, 'l senyor marqués digué á la Comissió:

—M' alegraré molt de que tot los hi surti com vostés desitjan.

Afegint, en veu baixa:

—(Perqué aixís podrán pagarme mes aviat.)

Lo dia que arribá á Barcelona 'l candidat conservador de las Aforas en las passadas eleccions, s' observá que en l' estació del ferro-carril hi havia mes vigilancia que l' ordinaria.

Es clá; era de témer que al arribar aquí, mogut pel despit, lo pobre home no 'n fés alguna.

Afortunadament va desembarcar del tren bastant sossegat.

A Granada 's queixan de que corre per allí molta moneda falsa.

Lo que 's té de procurá es que d' aquella provincia no passi á la nostra.

Fássinse cárrech de que aquí ja 'n tenim prou ab moltes actas de las últimas elccions.

S' han falsificat bitllets de la Lotería Nacional.

Entre aixó y que quan los expendedors fugen hi ha dificultats per cobrá 'ls premis, á veure si 's logrará que minvi l' afició á n' aquest joch autorisat y privilegiat.

Lo canonje d' Orense Sanchez Arteaga, ha mort deixant un preciós monetari ab 106 unsas acunyadas en diferents épocas.

Es crueix lo pensar las misas que representan aquestas monedas.

A Madrid va haberhi un conflicte d' etiqueta entre las autoritats civil y militar, en la professó del Sant enterro.

Ab questions de tanta gravetat, los espanyols no guanyém per sustos.

Prou deu vení d' aixó la crisis ministerial de que 's parla.

L' acta de Vich ha sigut declarada grave.

¿De Vich? Debía estar triquinada.

Aconsolis de la desgracia ab la de Gracia.

Nos escriuhen de Sant Celoni, que en lo «Centro popular» d' aquella vila, 'l dia 22 's celebrá una vetllada literaria musical, en la que hi hagué molts aplausos tan per las produccions que 's llegiren com per las pessas que ab molta maestria executá l' orquesta dirigida pél senyor Ballada.

Diu «El Noticiero Universal», que dintre pochos dias en lo «Fomento del Trabajo Nacional», se celebrará una reunió d' editors y propietaris de periódichs d' aquesta capital, per la defensa dels interessos del ram, per veurer si 's posan á cubert en lo possible de las pérduas que ocasionan los corresponsals poch escrupulosos.

Efectivament aquesta associació vindria com l' anell al dit.

En l' Hipódrom de París, s' ha estrenat ab molt exit una pantomima de gran espectacle, en la qual s' hi ha gastat la friolera de 500.000 franchs.

Si fá ó no fá, deu vení á ser com lo «Rodope» que hem vist en lo Liceo.

En la *corrida* de toros del diumenje passat, l' espasa *Colorin* se va indisposar y no deuria tenir menuts quan se 'n va anar á la barrera á *descambiar la pesseta*.

La setmana entrant sortirá luxosament impresa la xistosa comedia catalana en un acte titulada *Un nívol de pas*, escrita per nostre redactor lo conegut poeta don J. Ayné Rabell, qual obra s' estrená ab extraordinari éxit en lo teatro Romea.

Nostres corresponsals poden comensar á fer las demandas que tinguin per convenient lo mes aviat posible si no volen quedarse á las capsas, puig tenint en compte la boniquesa de l' obra y lo infim de son preu ¡¡DOS RALS!! estém segurs que s' agotará la edició.

¡32 planas, coberta á duas tintas y 2 rals!..

Es una ganga.

Tenim noticias que ab lo títol de Biblioteca Popular Recreativa *La Fama* veurá la llum dimars de la próxima setmana una publicació exclusivament literaria y de la qual ne tenim molt bons antecedents.

Acaba de cumplir sos compromisos ab l' Empresa del teatro Romea, hont ha treballat ab molt aplauso durant la anterior temporada de 1890 á 91, lo discret galán jove de drama castellá don Antón Labastida, qui 's troba actualment lliure de contracta.

Repichs

La Claudia Martínez, la ex-querida de don Joaquim Hevia, ha sigut posada en llibertat, perqué, com es de suposar, se la va trobar neta de tota culpa.

En vista d' aquest cas y d' altres que en pochos dias han tingut igual solució, se preguntará ¿y donchs que no 's castiga á ningú?

Si senyors, si; ¿no 's té de castigar? Ja ha ingressat en la presó de Saragossa, en Ricardo García, per l' *atros delict*e d' haber sigut un dels molts mils que varen xiutar a don Antón Cánovas al entrar en aquella ciutat l' any 1889.

Si algún periodista comet alguna petita falta, mes ó menos dissimulable, també resulta castigat.

Ja veuhen com no tot son absolucions.

—Si no m' ho vol dir, jo li arreclaré las peras á quarto.
 —¡Jesus, María, Joseph! ¡No veu que es un secret de confessió!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Poble catalá primera,
 una consonant segona,
 article es la tercera
 y lo tot sense fal-lera
 un carrer de Barcelona.

RAMIRO BALCELLS.

II.

Ma primera aliment es,
 la segona un animal
 y nom de dona la Total.
 ¡Encara no m' has comprés?

P. MORA GALLART.

MUDANSA

Don Tot que té un tot molt gròs,
 l'altre dia per brenar
 ell tot sol se va menjar
 un tot per cert molt hermòs.

V. PADRÓS.

GEROGLIFICH

×
 LA 1/4 : M
 A
 PIX

M. EMELLAP.

TRENCA - CAPS

A. Tomás Lley
 Sarriá.

Formar ab aquestas lletas deguda-
 ment combinadas lo títol d' una co-
 media catalana.

JOAN S FORCADA.

QUADRAT DE PARAULAS

.

Sustituhir los punts per lletas de
 modo que llegit vertical y horisontal-
 ment dónqui per resultat: 1.ª ratlla:
 Nom d' un drama catalá; 2.ª: En las
 cartas; 3.ª: Una ópera; 4.ª: Carrer de
 Barcelona.

NOY ROS.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9 —Carrer de Barcelona.
 3 8 5 6 7 8 9 —Nom d' home.
 1 8 5 3 4 —Nom de dona.
 1 2 9 —Verdura.
 3 7 —Nota musical.
 1 —Consonant,

J. T. y R.

ANÁGRAMA

La Total y son marit
 que viuen al carrer de Tot,
 segons va dirme en Pere Cot,
 se disputan cada nit.

PEP GALLEDÀ.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 134

Xarada I.—Ca-la-mars.
 » II.—Ca-no-a.
 Geroglífich.—Per facultats, graus y
 borlas las Universitats.
 Mudansa.—Rosa-Roma.
 Anagrama.—Cami-Mica.
 Logogrifo numérich.—Patronila.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
 Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
" atrassat.	0'20 "

NOTA—Tota reclamació podrá diri-
 girse á la Administració y Redacció del
 periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5
 LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña.